

Notitie

VERGADERING

Algemene Ledenvergadering

KENMERK

N20180621FM

DATUM

21 juni 2018

CONTACT

Frits Mul

AGENDAPUNT

6

DOSSIER HOUDER

Erik Kuik en Greet Prins

STATUS

Ter bespreking

Duurzaamheid

Inleiding

Het bestuur heeft het onderwerp 'duurzaamheid' geagendeerd voor de ALV van 21 juni. Er zijn diverse aanleidingen: de algehele maatschappelijke beweging op basis van de akkoorden van Parijs (2015) en het daarop gebaseerde en steeds verder te baseren Kabinetsbeleid. Het Kabinet wil aan het einde van de kabinetsperiode rond de 50.000 nieuwbouwwoningen per jaar gasloos opleveren en daarna per jaar 200.000 verduurzaamde woningen tot 2050; alles gericht op de reductie van CO2 met 50% per 2030 en tot 100% per 2050. De zorgsector wil en moet een aandeel leveren en VWS koerst op het afsluiten van een 'green deal voor de zorg 2019-2021' met brancheorganisaties en instellingen (oktober 2018). Er wordt dus een groot beroep gedaan op ieders maatschappelijke verantwoordelijkheid (individueel, per instelling en sectoraal).

Aanpak door het Rijk

Tot voor kort handelde elk departement voor zich: Economische zaken was verantwoordelijk voor de 'energie-audit' van 2015; Binnenlandse Zaken gaat voor C-labels op alle gebouwen. Het Rijk heeft nu vijf 'klimaattafels' opgericht voor o.a. industrie en landbouw en 'gebouwde omgeving'. De zorg heeft geen 'eigen tafel' en past het beste bij deze laatste tafel 'gebouwde omgeving' onder voorzitterschap van dhr. Diederik Samsom. Er wordt nu hard gewerkt om Nederland 'klaar te maken voor de verduurzaming'. Bij VWS staat het onderwerp sowieso pas sinds vorig jaar op de agenda, maar daar werkt men met de brancheorganisaties nu hard aan de genoemde Green Deal. De twee belangrijkste werkelden die VWS onderscheidt: 1. de energietransitie (o.a. energiebesparing, CO2-vermindering); 2. de circulaire bedrijfsvoering (o.a. duurzame inkoop, afvalscheiding, hergebruik).

De praktijk is nu dat de overheid in een moordend tempo aan de slag is gegaan (mede ingegeven door het stopzetten van de gaswinning in Groningen), zonder een realistische kijk op wat in de zorgsector haalbaar en wenselijk is.

Opdracht voor de sector

In essentie ligt de opdracht voor onze sector in het verlengde van de doelstellingen van het Rijk: woningisolatie zodat er minder fossiele brandstof nodig is, energiebesparing, CO2-reductie, en in mindere mate: het aanboren van alternatieve warmte en elektriciteit. De vraag is: hoe kunnen we dat realiseren (bij welke gebouwen wel/niet, welke gebouwen eerder en welke later), wat is het vereiste én haalbare tempo, wat zijn de kosten en opbrengsten (terugverdiëntijden) en hoe krijgen we de kosten vergoed. Want ongetwijfeld gaat de verduurzaming ook de sector geld kosten, maar de vraag is wat een redelijke vergoeding door de overheid is.

Uitgangspunten door het bestuur

In een Bestuurlijk Overleg (31 mei 2018) heeft het bestuur de volgende uitgangspunten bij VWS neergelegd.

- We leveren een realistische bijdrage aan de vermindering van CO2-uitstoot.
- We werken waar mogelijk aan 'gasloze' nieuwbouw; we zijn van anderen afhankelijk.
- We bevorderen een circulaire bedrijfsvoering waar mogelijk: circulair inkopen en hergebruik, vervuilende (fossiele) kilometers reduceren.
- We voeren eigen regie per sector op de maatregelen; geen verplicht landelijk format.
- We committeren ons slechts aan overheidsbeleid onder de inzet van klimaatgelden bovenop het huidige makro kader.

Randvoorwaarden door het bestuur

In hetzelfde Bestuurlijk Overleg heeft het bestuur de volgende randvoorwaarden bij VWS neergelegd.

- VWS coördineert in het 'Haagse geweld' en tussen de departementen.
- Er komen concrete afspraken over financiering / klimaatgelden; bij voorkeur in de NHC, eventueel in een beleidsregel of een subsidie; geen zorgmiddelen naar stenen.
- Bij de verduurzaming van vastgoed sluiten we aan op de vastgoedcyclus in de sectoren: met name bij nieuwbouw en bij renovatie van bestaande gebouwen; niet allerlei tussentijdse eisen.
- Realiteitszin: eerst aan het werk, dan landelijk monitoren (niet op instellingsniveau), handhaving volgt later in de tijd.
- Andere partijen (voorbeeld Aedes) in de regio moeten mee willen werken.
- Gezamenlijk gaan we kenniscentra en tools ontwikkelen.
- Continuïteit van de zorg dient te worden gewaarborgd.

Concrete aanpak

Routekaart. VWS werkt aan een zogenoemde 'Routekaart-Care' op weg naar de Green Deal. Daarin wordt een planning gemaakt (te ondertekenen bij de Green Deal) voor de komende jaren van de activiteiten die gedaan moeten worden in de sector (wanneer kunnen en moeten instellingen aan verduurzaming doen, in welk tempo, wat kost dat en wat gaat dat aan CO2-reductie opleveren). Maar om zicht te krijgen op die vragen, heeft de 'Tafel van Samsom' behoefte aan een overzicht van de gebouwelijke situatie per sector. Dat is veel werk en de vraag is of we dat willen en kunnen en wie een dergelijk onderzoek uitvoert. Hierover zijn we met VWS in gesprek.

Financiële middelen. Hierover gaat het overleg momenteel van dag tot dag met VWS. Er komen inmiddels signalen dat VWS een deel van de voorlopig jaarlijkse €300 miljoen klimaatgelden, beschikbaar heeft gekregen voor de zorgsector (overigens niet onvoorwaardelijk, maar toch). Of en in hoeverre de NHC per 2019 verhoogd wordt (met de navenante verhoging van de macroruimte) staat nog steeds ter discussie. Tijdens de ALV zullen we u de laatste stand vermelden.

BAC-bedrijfsvoering en bureau VGN. De BAC is sinds vorig jaar betrokken bij het dossier van de duurzaamheid en adviseert het bestuur. Met name over de uitgangspunten en de randvoorwaarden heeft de BAC zich in bovengenoemde zin uitgesproken. Het bureau heeft inmiddels drie bijeenkomsten met leden georganiseerd en een 'platform duurzaamheid' opgericht. In juli staat de eerste bijeenkomst gepland, waarin een lidinstelling haar duurzaamheidsbeleid presenteert en waarbij de Triodosbank is uitgenodigd. Met de BAC zal worden besproken of dit onderwerp bij de BAC blijft horen of dat het de voorkeur heeft een aparte bestuurlijk netwerk te vormen rond het thema duurzaamheid.

Een voorlopig beeld binnen de sector

Kosten per woning. Van enkele instellingen hebben we inmiddels gegevens gekregen, maar dat toont een te divers beeld om te kunnen extrapoleren. Globaal moeten we rekenen met minimaal €10.000 per woning (met name isolerende maatregelen in vaak oudere gebouwen met een onzekere terugverdientijd) tot enkele tienduizenden euro's bij het nemen van 'bijna-energie-neutrale' maatregelen, tot zelfs mogelijk €50.000 per woning als we 'Nul op de Meter -NOM-' willen realiseren. Aedes spreekt over €20.000 per woning, maar heeft de inventarisatie ook nog niet klaar. We rekenen pakweg 40% van onze woningvoorraad als huur van een corporatie. En dan spreken we nog niet over de gebouwen voor dagbesteding en overhead. Hoe dan ook: een enorme opgave voor de sector die we verder gaan uitwerken, o.a. in het 'platform duurzaamheid VGN'.

Het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) doet in z'n rapport 'Klimaatbeleid en de gebouwde omgeving' enkele saillante uitspraken. "Geconcludeerd moet worden dat energiebesparing vanaf label-C op dit moment financieel-economisch onrendabel is en dat de stap richting energieneutraliteit bij bestaande woningen voor de investeerder zelfs een zeer onrendabele investering oplevert". Dat wil uiteraard niet zeggen dat er niks moet gebeuren, maar ook onze instellingen houden er zeker rekening mee dat lang niet alle investeringen terugverdiend kunnen worden. Toch proberen we in ons netwerk de sfeer van: liever nu aanpakken en investeren onder afspraken in de Green Deal, dan afwachten en over enkele jaren geconfronteerd worden met een door de overheid

opgelegde label-verplichting. Maar wel graag: aansluiten bij de natuurlijke vastgoedcyclus in het gebouwenbestand. Daar liggen qua verduurzaming ook de beste mogelijkheden met de banken en het Waarborgfonds voor financierings- en borgingsconstructies. Het EIB schrijft in dit verband ook: "Bedacht moet worden dat het nemen van iets meer tijd om doelen te realiseren niet alleen veel voordelen biedt in termen van efficiency, maar dat het ook leidt tot een gelijkmatiger afzetontwikkeling voor de bouw- en installatiesector en ook tot tijd om daar mensen aan te trekken en op te leiden".